

Biraz Daha Yakından Brexit

Prof. Dr. Sema Kalaycıođlu

Avrupa, Büyük Britanya adaları için, hep varlıklarına karşı saldırıların kaynağı olmuş. Bazen Kuzey'den Viking ve Norman, bazen Güney'den Roma, Gal ve Fransız saldırıları, ayak izleri ve kalıntıları ile korumacı kültürün hala belleğinde. Napoleon ve Hitler'i ise hiç ama hiç unutmamışlar. Ana kıta tehdidinin ekonomik zorunluluklar yüzünden rafa kaldırıldığı 1970 li yıllarda kerhen girdikleri ortaklıkta, Avrupa'yı hep bir "Pazar" olarak görmüşler. Bıyık altından hep ana kıta insanları ile alay etmişler. Ama bu arada AB fonlarından olduğu kadar, Almanya'nın Hitler döneminde adalara verdiği hasara karşılık ödediği tazminatlardan da bir hayli yararlanmışlar. Birmingham gibi bazı şehirleri bu fonlarla abad olmuş, İskoçya'nın dağları, adaları bu fonlarla kalkınmış.

Daha sonra Kuzey petrolü bulununca "bitleri yeniden kanlanmaya başlamış". Elbette bu özellikle İskoçya halkının farkını bir kez daha ortaya çıkarmış ve tam da Kuzey İrlanda sorunu çözüldü derken, İskoç ayrılıkçı hareketi ana kıtadan farklı bu ada ülkesini, ana kıta'nın bir çok yerinde yaşanan sorunlara gark etmeye başlamış. "Senin etnik özelliklerin, benim ulusal kimliğim" ayrışması, bir taraftan paylaşılmak istenmeyen imkanların su üzerinde görünen yüzü olurken, diğer taraftan özellikle ana karadan, İngiliz Ülkeler Topluluğundan ve başka başka yerlerden gelen göçmenler gözlere çöp gibi batmaya başlamış.

Hep Temkinli bir AB Üyesi olan BK de Referandum'un Bağlayıcılığı

Gümrük Birliği ve Ortak Pazar(Ortak Tarım Politikası dahil) dahil tüm AB adımlarını kabul eden Birleşik Krallık'ın(BK), Avro alanı ve Schengen anlaşmasına uzak durmayı tercih etmiştir. Buna rağmen bıçak kemiğe dayanınca, İskoç milliyetçiliğinin parçalayıcı fırtınasından ufak bir referandum farkıyla kurtulan BK halkı, 2016 yılında yapılan bir referandumda, oy kullananların %51.7 sinin tercihi ile AB den kopma kararı aldı. Bu anayasal bir zorunluk olmayan bir referandumdu. Aslında hükümetler tarafından tavsiye olarak nitelenip, bağlayıcılığı sallantıda bırakılabilirdi. Ama muhafazakar partinin başbakanı bayan May, kendisi arzu etmese bile ayrılık sürecini başlatıp sürdürmek zorunda kaldı.

Brexit Referandumu'nun Yıldönümünde

İşte şimdi bu noktada, yani referandum'un yıldönümünde, AB den ayrılma kararı sonrasındaki gelişmelere dikkat edecek olursak, BK halkı açısından verdikleri oyun anlamı pek değişmemiş görünüyor. Bugün yine referandum yapılırsa, aynı sonucun çıkacağı genel kanaat. Demek ki, genç- yaşlı, 7. veya 2. kuşak adalı için, AB ye karşı, ulusal egemenliğin daha fazla kaybına karşı, yıllarca birikmiş tepki bir patlamaya dönüşmüş durumda.

Öte yandan müzakereciler ve elitler açısından durum biraz farklı. Onlar biraz şaşkın, biraz kaygılı. Söylemleri ile eylemleri uyuşmuyor. Üstelik Brexit, hiç te o kadar kolay görünmüyor. Bir kere, hem AB, hem de BK karşısındaki muhatabı zora koşuyor. AB bu işin emsal teşkil etmemesini istiyor. Yoksa sıva çatlağı, temel çatlağına dönüşebilir. Brüksel, tazminat taleplerinden tutun, Trump'ın dünyaya ticaret savaşları açtığı bir dönemde, BK a, dünyayı kendi standartları açısından dar edeceğinden dem vuruyor. BK ı AB Güvenlik İşbirliği Sistemi dışında tutacağı haberleri ise, bugünlerde Başbakan May'in korkulu rüyası.

Bu arada Tası Tarağı Toplayan İnsanlar Var

Aslında, Brexit kararı sonrasında, AB ülkelerinden adaya gelip de yasal koşullarda yaşayan insanlar açısından sorun olmadığı ifade edilse bile, hala bir kafa karışıklığıdır gidiyor. Ama tası tarağı toplayıp ayrılanlar da var; Tehdid algıladıklarını iddia edenler de. Öte yandan Türkiye'den ve KKTC den, "fırsat bu karışıklıkta" diye kapağı oraya atanlar da var; Kapının önüne hemen konulan da. Ancak şurası bir gerçek ki, BK, imparatorluk geçmişinin mirası ve İngiliz Ülkeler Topluluğunun etkisi ile, İngiliz, Gal ve İskoç'dan daha fazla, başkalarının ülkesi. Üstelik bu insanlar Avrupa'lı da değil. Bunu her yerde solumak mümkün. Sokakta, otelde, üniversitede, kamu kurumlarında, yerel yönetimlerde.

Dinamik Dinamite Dönerse

BK nın demokratik gelenekleri, bazen inanılmaz derecede farklı kültürel, hatta dini adetlerin pençesinde yoğrulmakta. Bahama'lardan gelen zengin, Etiyopya ve Eritre'den gelen fakir Rastaferian insan toplulukları, aralarında din ortaklığı var zannedilse bile, kültür ve yaşam standardı farkı da bulunduğu için, uzlaşma noktalarının çok ötesine düşebiliyorlar. Yerel kararların uzlaşma ile alınması gerektiği yerlerde, benzerlik zannedilen özelliklerin yarattığı uçurumlar, yönetim erkini oradan oraya savuruyor, demokratik gelenekler, etkinsizliğe kapı aralıyor. AB fonları ile zenginleşip güzelleşen, savaş gazisi Birmingham'ın buna bir örnek olduğunu söylüyor bir meslektaş. Bu nedenle, Brexit kararı, ülke içinde kendi başına bazı dinamikleri dinamit haline getirme istidadında.

Ada ile Kıta Arasında bi-namaz bir Başbakan

Bir taraftan iç, diğer taraftan dış baskılar arasında bi- namaz kalan başbakan May, 2019 da sona ermesi gereken Brexit görüşmelerinde, hala ayak diremeye ve süreci uzatmaya çalışıyor. Brüksel ile oynadıkları halat oyununda, bakalım halat hangi noktada kopacak ve kim daha sert düşecek? May mi? Barnier mi? Bu sıkıntı Londra'dan bakıldığında daha yoğun.